četvrtak, 17. prosinca 2020.

P9_TA(2020)0373

Preporuka Vijeća o strukovnom obrazovanju i osposobljavanju za održivu konkurentnost, socijalnu pravednost i otpornost

Rezolucija Europskog parlamenta od 17. prosinca 2020. o Preporuci Vijeća o strukovnom obrazovanju i osposobljavanju za održivu konkurentnost, socijalnu pravednost i otpornost (2020/2767(RSP))

(2021/C 445/13)

Europski parlament,

— uzimajući u obzir članke 165. i 166. Ugovora o funkcioniranju Europske unije,

— uzimajući u obzir Povelju o temeljnim pravima Europske unije, posebno njezin članak 14. koji se odnosi na pravo na obrazovanje,

— uzimajući u obzir Program Ujedinjenih naroda za održivi razvoj do 2030. i ciljeve održivog razvoja, posebno cilj br. 4. i njegove specifične ciljeve,

— uzimajući u obzir europski stup socijalnih prava koji su proglasili Vijeće, Parlament i Komisija u studenom 2017., a posebno njegova načela br. 1 o obrazovanju, osposobljavanju i cjeloživotnom učenju te br. 4 o aktivnoj potpori zapošljavanju,

— uzimajući u obzir Komisijin Prijedlog preporuke Vijeća od 1. srpnja 2020. o strukovnom obrazovanju i osposobljavanju (SOO) za održivu konkurentnost, socijalnu pravednost i otpornost (COM(2020)0275) i popratni radni dokument službi (SWD(2020)0123),

— uzimajući u obzir izvješće Komisije iz listopada 2017. naslovljeno „Mapiranje mjera praćenja učenika SOO po završetku školovanja u državama članicama Europske unije”,

— uzimajući u obzir Preporuku Europskog parlamenta i Vijeća od 18. lipnja 2009. o uspostavi Europskog referentnog okvira za osiguravanje kvalitete u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju (EQAVET) ([1]),

— uzimajući u obzir Preporuku Europskog parlamenta i Vijeća od 18. lipnja 2009. o uspostavi Europskog kreditnog sustava u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju (ECVET) ([2]),

— uzimajući u obzir Zaključke Vijeća od 16. lipnja 2020. o suzbijanju krize u području obrazovanja i osposobljavanja uzrokovane bolešću COVID-19,

— uzimajući u obzir rezoluciju Vijeća od 8. studenoga 2019. o daljnjem razvoju europskog prostora obrazovanja u cilju podupiranja sustavâ obrazovanja i osposobljavanja okrenutih budućnosti ([3]),

— uzimajući u obzir Preporuku Vijeća od 15. ožujka 2018. o europskom okviru za kvalitetna i učinkovita naukovanja ([4]),

— uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 1. srpnja 2020. o programu vještina za Europu za održivu konkurentnost, socijalnu pravednost i otpornost (COM(2020)0274) i priložene radne dokumente službi (SWD(2020)0121) i (SWD (2020)0122),

— uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 1. srpnja 2020. naslovljenu „Potpora za zapošljavanje mladih: lakši prelazak u svijet rada za novu generaciju” (COM(2020)0276),

— uzimajući u obzir Komisijin prijedlog preporuke Vijeća od 1. srpnja 2020. naslovljen „Lakši prelazak u svijet rada – jačanje Garancije za mlade” i zamjene preporuke Vijeća od 22. travnja 2013. o uspostavi Garancije za mlade (COM(2020)0277),

([1]) SL C 155, 8.7.2009., str. 1.
([2]) SL C 155, 8.7.2009., str. 11.
([3]) SL C 389, 18.11.2019., str. 1.
([4]) SL C 153, 2.5.2018., str. 1.

— uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 30. rujna 2020. o uspostavi europskog prostora obrazovanja do 2025. (COM(2020)0625) i priloženi radni dokument službi (SWD(2020)0212),

— uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 30. rujna 2020. o akcijskom planu za digitalno obrazovanje 2021. – 2027. – prilagodba obrazovanja i osposobljavanja digitalnom dobu (COM(2020)0624) i priloženi radni dokument službi (SWD(2020)0209),

— uzimajući u obzir Komunikaciju Komisije od 17. siječnja 2018. o akcijskom planu za digitalno obrazovanje (COM(2018)0022),

— uzimajući u obzir politički okvir za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja (ET 2020.),

— uzimajući u obzir europski okvir za osobnu, društvenu i ključnu kompetenciju učiti kako učiti (LifeComp),

— uzimajući u obzir objedinjeno izvješće Europskog centra za razvoj strukovnog osposobljavanja (Cedefop) od 15. travnja 2020. koje se temelji na informacijama koje je dostavila Cedefopova zajednica stručnjaka za naukovanje naslovljeno „Kako europske zemlje upravljaju naukovanjem kako bi odgovorile na krizu uzrokovanu bolešću COVID-19?”,

— uzimajući u obzir izvješće Cedefopa iz 2020. naslovljeno „Strukovno obrazovanje i osposobljavanje u Europi 1995. – 2035. Scenariji za europsko strukovno obrazovanje i osposobljavanje u 21. stoljeću”,

— uzimajući u obzir Cedefopovu seriju od sedam znanstvenih radova naslovljenu „Promjena prirode i uloge strukovnog obrazovanja i osposobljavanja u Europi”,

— uzimajući u obzir Cedefopovu publikaciju iz 2013. naslovljenu „Prednosti strukovnog obrazovanja i osposobljavanja u Europi za ljude, organizacije i države”,

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 8. listopada 2020. o Garanciji za mlade ([5]),

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 12. lipnja 2018. o modernizaciji sustava obrazovanja u EU-u ([6]),

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 14. rujna 2017. o novom programu vještina za Europu ([7]),

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 19. siječnja 2016. o politici usmjerenoj na razvoj vještina u borbi protiv nezaposlenosti mladih ([8]),

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 12. travnja 2016. o programu Erasmus+ i ostalim mjerama za poticanje mobilnosti u području strukovnog obrazovanja i osposobljavanja – pristup koji se temelji na cjeloživotnom učenju ([9]),

— uzimajući u obzir svoju rezoluciju od 8. lipnja 2011. o europskoj suradnji u području strukovnog obrazovanja i osposobljavanja koja podupire strategiju Europa 2020. ([10]),

— uzimajući u obzir svoju zakonodavnu rezoluciju od 20. svibnja 2008. o prijedlogu odluke Europskog parlamenta i Vijeća o stavljanju izvan snage Odluke Vijeća 85/368/EEZ o usporedivosti kvalifikacija za strukovno osposobljavanje među državama članicama Europske zajednice ([11]),

— uzimajući u obzir studiju Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj od 6. svibnja 2020. naslovljenu „SOO u vrijeme krize: izgradnja temelja za otporne sustave strukovnog obrazovanja i osposobljavanja”,

([5]) Usvojeni tekstovi, P9_TA(2020)0267.
([6]) SL C 28, 27.1.2020., str. 8.
([7]) SL C 337, 20.9.2018., str. 135.
([8]) SL C 11, 12.1.2018., str. 44.
([9]) SL C 58, 15.2.2018., str. 65.
([10]) SL C 380 E, 11.12.2012., str. 67.
([11]) SL C 279 E, 19.11.2009., str. 119.

— uzimajući u obzir pitanja Vijeću i Komisiji o Preporuci Vijeća o strukovnom obrazovanju i osposobljavanju (SOO) za održivu konkurentnost, socijalnu pravednost i otpornost (O-000068/2020 – B9-0027/2020 i O-000069/2020 – B9-0028/2020),

— uzimajući u obzir članak 136. stavak 5. i članak 132. stavak 2. Poslovnika,

— uzimajući u obzir prijedlog rezolucije Odbora za zapošljavanje i socijalna pitanja,

A. budući da je strukovno obrazovanje i osposobljavanje (SOO) ključan dio europskih sustava obrazovanja i cjeloživotnog učenja koji mladima i odraslima omogućuju stjecanje znanja, umijeća, vještina i kompetencija koje su im potrebne za zapošljavanje; budući da oko polovine osoba sa završenim višim srednjim obrazovanjem u Europskoj uniji čine osobe sa završenim strukovnim obrazovanjem i osposobljavanjem; budući da bi strukovno obrazovanje i osposobljavanje moglo biti ključno za suočavanje s izazovima uzrokovanim makro trendovima i budućim tranzicijama koji se ubrzavaju te bi moglo biti ključno za nadoknađivanje sve većeg manjka vještina na tržištu rada EU-a;

B. budući da prema Cedefopu oko dvije trećine Europljana (68 %) smatra da strukovno obrazovanje višeg srednjeg stupnja u njihovoj zemlji ima pozitivan imidž, dok ih nešto manje od četvrtine (23 %) navodi da ono ima negativan imidž ([12]);

C. budući da obrazovanje i osposobljavanje također imaju središnju ulogu u integraciji pojedinaca u društvo i u promicanju sudjelovanja u političkom procesu, čime doprinose izgradnji uključivosti te demokratskog i aktivnog građanstva;

D. budući da se strukovnim obrazovanjem i osposobljavanjem može potaknuti profesionalni razvoj učenika i radnika, uspješnost poduzeća, konkurentnost, istraživanje i inovacije te da je ono središnji aspekt uspješnog zapošljavanja i socijalne politike;

E. budući da je strukovno obrazovanje i osposobljavanje u Europi vrlo raznoliko i nije jednako atraktivno za sve polaznike; budući da je potrebna veća usklađenost i međusobna povezanost nacionalnih sustava i inicijativa na razini EU-a; budući da Komisija i politike EU-a mogu imati važnu ulogu u pružanju potpore mjerama država članica u području strukovnog obrazovanja i osposobljavanja te njihovoj koordinaciji na razini EU-a; budući da transnacionalne i nacionalne mreže i partnerstva pružatelja strukovnog obrazovanja i osposobljavanja imaju ključnu ulogu u širenju programa politike u području strukovnog obrazovanja i osposobljavanja te najboljih praksi EU-a;

F. budući da se početno strukovno obrazovanje i osposobljavanje više ne smatra samo strukovnim, već se smatra alternativom akademskom obrazovanju koja sadrži brojne elemente akademskog obrazovanja koji u konačnici mogu voditi do tercijarne razine – sveučilišnog obrazovanja; budući da se u državama s uhodanim dvojnim sustavima kod strukovnog obrazovanja praktično iskustvo na radnom mjestu uvijek kombiniralo s akademskim učenjem u učionici;

G. budući da je trajno strukovno obrazovanje i osposobljavanje ključno za ostvarivanje socijalnih i gospodarskih ciljeva EU-a; budući da se trajnim strukovnim obrazovanjem i osposobljavanjem poboljšava sudjelovanje odraslih osoba u cjeloživotnom učenju, jača se njihova zapošljivost i povećava se zaposlenost u Europi;

H. budući da se europski sustavi strukovnog obrazovanja i osposobljavanja suočavaju s važnim izazovima; budući da je tim sustavima potrebno omogućiti prilagodbu zelenoj i digitalnoj tranziciji koje se brzo razvijaju, tehnološkom razvoju, promjenama zanimanja i prelasku na poslove koji zahtijevaju više kvalifikacije, promjenjivim potrebama tržišta rada, prevladavanju trenutačnih manjaka vještina i sprečavanju budućih, novim poslovnim modelima, novim oblicima organizacije rada, demografskim trendovima, koheziji i razvoju infrastrukture; budući da države članice i institucije EU-a moraju pojačati svoja nastojanja i potporu koju pružaju kako bi uspostavili najbolje moguće uvjete za strukovno obrazovanje i osposobljavanje i omogućile mu brzu prilagodbu tim izazovima i potrebama za vještinama na tržištu rada;

I. budući da je zemljama koje imaju dobro osmišljene programe strukovnog osposobljavanja lakše izbjeći nezaposlenost mladih, čak i u vremenima krize; budući da je analiza Instituta za ekonomiju rada (IZA) pokazala da su se zemlje koje imaju dvojne sustave strukovnog osposobljavanja lakše nosile s gospodarskom krizom 2008. i njezinim učincima na mlade na tržištu rada; budući da se stopa nezaposlenosti mladih u zemljama koje nemaju dvojne sustave strukovnog obrazovanja i osposobljavanja u to vrijeme znatno povećala ([13]);

([12]) Cedefop, *Ispitivanje javnog mišljenja u Europi o strukovnom obrazovanju i osposobljavanju*, 2017.
([13]) Eichhorst, W., *Pomaže li strukovno osposobljavanje mladima da pronađu (dobar) posao?*, Institut za ekonomiju rada (IZA).

J. budući da se brojni mobilni radnici u EU-u suočavaju s poteškoćama u priznavanju njihovih vještina i osposobljavanja te u pronalasku ekvivalentnog zaposlenja u drugim državama članicama unatoč nastojanjima koja se ulažu u uspostavu koordiniranog europskog kvalifikacijskog okvira i unatoč razvoju nacionalnih kvalifikacijskih okvira;

K. budući da u dvojnom sustavu najčešće ne postoji mogućnost nastavka obrazovnog procesa na svim razinama; budući da dvojni sustav mora biti fleksibilan i mora biti u mogućnosti odgovoriti na promjene na tržištu rada i na nova, još nepoznata radna mjesta;

L. budući da stažiranja i strukovno osposobljavanje kod stranih poslodavaca u okviru programa Erasmus+ znatno utječu na pružanje potpore učenicima strukovnih i tehničkih škola i osobama koje su te škole završile u pronalasku zaposlenja i razvoju kompetencija potrebnih na tržištu rada, uključujući jezične, profesionalne jezične i društvene vještine;

M. budući da su aktivnosti strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, kao i standardno obrazovanje općenito, izloženi velikom pritisku uslijed pandemije bolesti COVID-19, koja je uzrokovala prekide u učenju na radnom mjestu i u učionici; budući da je pandemija uzrokovala posebne poremećaje u učenju temeljenom na radu, uključujući programe naukovanja i osposobljavanja, često uz znatan pad broja polaznika, ponuda i novih učenika; budući da se uslijed posljedica krize uzrokovane bolešću COVID-19 istovremeno pruža prilika za pokretanje digitalne i tehnološke revolucije u području strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, kojom se po mogućnosti mogu ukloniti fizičke prepreke te znatno povećati njegov doseg i utjecaj na očekivane rezultate;

N. budući da zatvaranja poduzeća i skraćeno radno vrijeme u velikoj mjeri utječu na osposobljavanje naučnika u mnogim sektorima;

O. budući da će u pogledu nezaposlenosti posljedice gospodarske krize uzrokovane pandemijom bolesti COVID-19 vjerojatno nerazmjerno osjetiti mladi; budući da je nakon brzog porasta prethodnih mjeseci stopa nezaposlenosti mladih u kolovozu 2020. u EU-u iznosila 17,6 %, a u europodručju 18,1 % (u usporedbi s 14,1 %, odnosno 15,4 % u kolovozu 2019.) te se očekuje njezino daljnje povećanje u bliskoj budućnosti, uslijed čega će mnogi mladi ostati u zamci nesigurnih i nestandardnih oblika zapošljavanja ili neaktivnosti, uz nedovoljnu socijalnu zaštitu; budući da EU mora odrediti nezaposlenost mladih i osoba koje nisu zaposlene, ne obrazuju se i ne osposobljavaju kao jedan od glavnih političkih prioriteta kako uslijed trenutačne krize, koja će također štetno utjecati na mentalno zdravlje i na živote milijuna mladih, ne bi došlo do nastanka još jedne „izgubljene generacije”; budući da je strukovno obrazovanje i osposobljavanje ključan čimbenik u pripremi polaznika za demokratska društva te za uspješan ulazak na tržište rada i uspješno sudjelovanje na njemu;

P. budući da su nedavna socioekonomska kretanja i kriza prouzročena pandemijom bolesti COVID-19 doveli do povećanja društvenih nejednakosti i naglasili potrebu da sustavi strukovnog obrazovanja i osposobljavanja postanu učinkovitiji, ali i pristupačniji i uključiviji u odnosu na ranjive skupine i na stanovnike ruralnih ili udaljenih područja; budući da su jednake mogućnosti za sve od ključnog značaja; budući da je pristup računalima, širokopojasnoj vezi, digitalnoj potpori i drugim tehnološkim alatima za učenje ključan kako za pružatelje strukovnog obrazovanja i osposobljavanja tako i za učenike kako bi se izbjeglo produbljivanje nejednakosti i kako bi se osiguralo da nitko ne bude zapostavljen;

Q. budući da 60 milijuna odraslih stanovnika EU-a ima niske kvalifikacije; budući da prema Cedefopu u EU-u živi 128 milijuna odraslih osoba koje imaju nisku razinu obrazovanja, niske digitalne ili kognitivne vještine, ili imaju srednje visoku razinu obrazovanja, ali su izložene riziku od gubitka i zastarijevanja vještina te stoga trebaju usavršavanje i prekvalifikaciju; budući da su dobro osmišljeni i uključivi sustavi strukovnog obrazovanja i osposobljavanja od strateške važnosti za povećanje kompetencija i vještina svih polaznika te za potporu pristupu kvalitetnim mogućnostima zapošljavanja;

R. budući da je u 2017. 4,3 % učenika nižeg sekundarnog obrazovanja u EU-u polazilo strukovne programe, dok je u višem sekundarnom obrazovanju taj udio iznosio 47,8 %, a u obrazovanju nakon sekundarnog koje nije tercijarno obrazovanje 92 %; budući da je udio žena među svim osobama koje su završile strukovne programe u višem sekundarnom obrazovanju u EU-u u 2017. iznosio 46,7 % ([14]);

([14]) Eurostat, *Statistički podaci o strukovnom obrazovanju i osposobljavanju*, podaci izvučeni u rujnu 2020.

S. budući da su u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju, kao i obrazovanju općenito, uslijed krize uzrokovane bolešću COVID-19 do izražaja došli neki izazovi i ograničenja povezani s učenjem na daljinu u tehničkom području i području povezanom sa sadržajem;

T. budući da kod učenja na daljinu postoji rizik od povećanja stopa prekida školovanja među ranjivim polaznicima te da ono stoga mora ostati nadopuna, a ne alternativa konvencionalnom učenju;

U. budući da na razini EU-a ne postoji ni usuglašena definicija ni zajedničko poimanje mikrokvalifikacija u području strukovnog obrazovanja i osposobljavanja; budući da bi mikrokvalifikacije trebalo zamisliti kao nadopunu potpunim kvalifikacijama te ih priznati kao dokaz značajnih i visokokvalitetnih postignuća na temelju standarda u pogledu načina provedbe, postupka ocjenjivanja i trajanja;

V. budući da je u 2015. gotovo trećina (30,5 %) svih poduzeća s 10 ili više zaposlenika u poslovnim djelatnostima u skupini EU-28 pružalo početno strukovno obrazovanje i osposobljavanje, iako se taj udio veoma razlikovao među državama članicama ([15]);

W. budući da je u 2015. godini 72,6 % poduzeća s 10 ili više zaposlenika u skupini EU-28 svom osoblju pružalo trajno strukovno obrazovanje i osposobljavanje; budući da to predstavlja povećanje u odnosu na 2005. i 2010., kada su ti udjeli iznosili 59,7 %, odnosno 65,7 % ([16]);

X. budući da utjecaj početnog i trajnog strukovnog obrazovanja i osposobljavanja na rezultate na tržištu rada često odražava izravne ili neizravne objedinjene pojedinačne učinke produktivnosti; budući da su glavni rezultati koje naglašavaju države veće sudjelovanje na tržištu rada, niža nezaposlenost, mogućnost stjecanja kvalifikacija za sve kategorije koje je prije nisu imale te prilika za napredovanje u profesionalnoj hijerarhiji; budući da pojedinci cjeloživotnim učenjem mogu poboljšati svoje mogućnosti za rad i razine kvalifikacija, što dovodi do viših naknada i boljih gospodarskih i socijalnih rezultata, kao što je gospodarska autonomija, te također može unaprijediti psihološku dobrobit ([17]);

Y. budući da početno i trajno strukovno obrazovanje i osposobljavanje izravno utječu na smjene generacija i na situacije obitelji;

Z. budući da početno i trajno strukovno obrazovanje i osposobljavanje doprinose većoj učinkovitosti poduzeća i inovacija;

1. ističe da strukovno obrazovanje i osposobljavanje ima ključnu ulogu na tržištu rada usmjerenom na pravednu tranziciju, koje se stalno mijenja, posebno kroz naglasak na praksi i učenju temeljenom na radu; ističe da strukovno obrazovanje i osposobljavanje, ako je usmjereno na kvalitetu, može ponuditi relevantno i visokokvalitetno znanje, vještine i kompetencije prilagođene individualnim potrebama na svim razinama u poduzećima svih veličina i u svim sektorima te osobama u početnom i trajnom obrazovanju; naglašava da je strukovno obrazovanje i osposobljavanje važno za nadoknađivanje manjka vještina na tržištu rada EU-a, za opremanje mladih učenika vještinama koje su im potrebne za zapošljavanje te za usavršavanje i prekvalifikaciju radnika radi usklađivanja njihovih kompetencija s potrebama poslodavaca, što je posebno važno za MSP-ove i nova ulaganja u gospodarstvo; nadalje naglašava potrebu za promicanjem vještina osobnog razvoja kako bi se pojedincima pomoglo da ostvare osobni i profesionalni rast i maksimalno povećaju svoj potencijal;

2. poziva na koordinaciju strukovnog obrazovanja i osposobljavanja s formalnim i tradicionalnim obrazovnim sustavima te na njegovu integraciju u vidu područja politike u okviru svih obrazovnih politika na razini EU-a i država članica, bez da ga se pritom gurne u pozadinu ili da ga se odredi tek kao sekundarni prioritet; poziva Komisiju i države članice da osiguraju komplementarnost strukovnog obrazovanja i osposobljavanja te klasičnog obrazovanja i da im daju jednak prioritet;

3. nadalje, podsjeća da je važno strukovnom obrazovanju i osposobljavanju pristupiti kao temeljnom instrumentu za promicanje integracije i uključivanja za razvoj povezanijeg društva;

4. naglašava da je potrebno hitno modernizirati i znatno proširiti politike u području strukovnog obrazovanja i osposobljavanja kako bi ih se učinilo uključivijima, pristupačnijima, otpornijima, atraktivnijima i učinkovitijima u pružanju potpore u pravednom zapošljavanju, razvoju ljudskog kapitala i aktivnom sudjelovanju u društvu; smatra da bi

([15]) Eurostat, *Statistički podaci o strukovnom obrazovanju i osposobljavanju*, podaci izvučeni u rujnu 2020.
([16]) Eurostat, *Statistički podaci o strukovnom obrazovanju i osposobljavanju*, podaci izvučeni u rujnu 2020.
([17]) Cedefop, *Prednosti strukovnog obrazovanja i osposobljavanja,* 2011.

politikama u području strukovnog obrazovanja i osposobljavanja ljudima trebalo pružiti dobre osnovne vještine i ključne kompetencije kako bi se mogli prilagoditi trenutačnim i budućim društveno-gospodarskim kretanjima i kretanjima na tržištu rada, kao i mogućnostima i izazovima koje sa sobom donose digitalna i zelena tranzicija, demografske promjene i svi ostali makro trendovi, te da bi tim politikama trebalo ostvarivati ciljeve europskog zelenog plana; naglašava ključnu ulogu politika u području strukovnog obrazovanja i osposobljavanja u usavršavanju i prekvalifikaciji svih radnika s ciljem boljeg nošenja s tim ključnim tranzicijama;

5. podsjeća da strukovno obrazovanje i osposobljavanje doprinose konkurentnosti i socijalnoj koheziji; ističe potrebu za povećanjem ulaganja u ljudski kapital i vještine te za osiguravanjem osnovice vještina relevantne za poslovni život;

6. podsjeća da su mjere ograničavanja koje su uvedene kako bi se zaustavilo širenje pandemije bolesti COVID-19 izložile europske sustave strukovnog obrazovanja i osposobljavanja ozbiljnom pritisku te da su dovele njihove polaznike u nesigurne situacije; naglašava da se poremećajima u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju pogoršavaju već postojeće nejednakosti u obrazovanju smanjenjem mogućnosti koje su dostupne mnogima od najranjivijih pripadnika društva, kojima je potrebna potpora u obliku održivih ulaganja i djelotvornih nefinancijskih mjera u tom sektoru; u tom pogledu naglašava da bi posebnu pozornost trebalo posvetiti osiguravanju jednakog pristupa visokokvalitetnom strukovnom obrazovanju i osposobljavanju, među ostalim u udaljenim ili ruralnim područjima, gdje bi učenje na daljinu moglo biti otežano zbog nedostatka pokrivenosti internetom;

7. ističe da je ključno osigurati potrebna financijska sredstva, tehničku pomoć i smjernice kako bi se pružateljima strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, nastavnicima, voditeljima osposobljavanja i učenicima osigurao pristup digitalnim uređajima i rješenjima za e-učenje; potiče države članice na promicanje fleksibilnih modela obrazovanja i potpore za učenike koji uče na daljinu s pomoću sredstava kao što su e-resursi, e-materijali, besplatno osposobljavanje putem interneta i – što je najvažnije – oprema i širokopojasni internet za sve škole i sva kućanstva; naglašava da bi javne vlasti trebale obratiti posebnu pozornost na kućanstva koja nemaju pristup računalima i dobroj širokopojasnoj vezi te poticati rješenja za njih kako bi se spriječio digitalni jaz i povećavanje nejednakosti u obrazovnom sektoru u koji su upisani mnogi učenici u nepovoljnom položaju;

8. izražava bojazan da bi se broj mjesta za osposobljavanje naučnika sljedeće jeseni mogao drastično smanjiti s obzirom na potencijalno smanjenje aktivnosti osposobljavanja u mnogim sektorima do kojeg bi moglo doći uslijed krize uzrokovane bolešću COVID-19; ističe da bi se zbog tog nedostatka mogućnosti za osposobljavanje za mlade u srednjoročnom razdoblju također mogao intenzivirati manjak kvalificirane radne snage u nekim područjima; poziva države članice i regije da razmotre kako bi se na razuman način moglo proširiti alternativno osposobljavanje na razini iznad poduzeća kako bi se prevladao prijeteći nedostatak mjesta za osposobljavanje naučnika;

9. poziva da se uvede jamstvo kvalitete kojim bi se osiguralo da osobe koje su završile osposobljavanje i/ili obrazovanje tijekom krize prouzročene bolešću COVID-19 imaju mogućnost popuniti bilo kakve praznine u svom osposobljavanju (ponovnim) pohađanjem tečajeva iz stažiranja ili naukovanja čak i nakon što su stekle diplomu i/ili završile stažiranje ili naukovanje ako su tečajevi možda morali biti otkazani ili su srezani ili su zakazali na neki drugi način dok su na snazi bile mjere protiv bolesti COVID-19;

10. pozdravlja prijedlog preporuke Vijeća o strukovnom obrazovanju i osposobljavanju za održivu konkurentnost, socijalnu pravednost i otpornost; podržava opće ciljeve tog prijedloga, a to su modernizacija politike EU-a u području strukovnog obrazovanja i osposobljavanja i potvrđivanje njegove središnje uloge u cjeloživotnom učenju i u brzoj prilagodbi tržištu rada koje se ubrzano mijenja; pozdravlja nastojanja da se pojednostavi upravljanje strukovnim obrazovanjem i osposobljavanjem, da se izradi strategija internacionalizacije te da se osigura više europske suradnje i mogućnosti za mobilnost za polaznike i nastavnike; naglašava da je ključno doprijeti vještinama do svih vrsta radnika u tranziciji na zeleno i digitalno gospodarstvo;

11. pozdravlja kvantitativne ciljeve prijedloga, to jest da bi do 2025. udio zaposlenih osoba s diplomom trebao biti najmanje 82 %, da bi 60 % osoba koje su nedavno završile strukovno obrazovanje i osposobljavanje trebalo imati koristi od izloženosti učenju temeljenom na radu tijekom svojeg strukovnog obrazovanja i osposobljavanja te da bi 8 % polaznika strukovnog obrazovanja i osposobljavanja trebalo imati koristi od mobilnosti u svrhu učenja u inozemstvu; poziva države članice na poticanje metoda učenja koje uključuju učenje temeljeno na radu; podsjeća da posebni ciljevi mogu pomoći državama članicama da postave ciljeve te da politike u području strukovnog obrazovanja i osposobljavanja učine uključivijima i prilagođenijima potrebama tržišta rada; poziva Komisiju da svakih pet godina podnese Parlamentu i Vijeću izvješće o provedbi preporuke;

12. poziva Komisiju da proširi vrijedne programe za mobilnost naučnika kao što je ErasmusPro jačanjem sinergija između Europskog socijalnog fonda plus (ESF+) i programa Erasmus+ te osiguravanjem odgovarajućih sredstava u programskom razdoblju 2021. – 2027.; poziva države članice da postave ambiciozniji cilj u pogledu mobilnosti u svrhu učenja u inozemstvu za učenike koji polaze strukovno obrazovanje i osposobljavanje; podsjeća da je u sličnim inicijativama u sklopu okvira ET 2020 i programa Erasmus za visoko obrazovanje postavljen cilj mobilnosti od 20 % za diplomante ustanova za visoko obrazovanje za 2020.; naglašava da se proširenjem mogućnosti za mobilnost može doprinijeti proširenju osobnih, obrazovnih i profesionalnih mreža naučnika te se strukovno obrazovanje i osposobljavanje može učiniti atraktivnijim, umjesto da ga se doživljava kao drugi izbor, i može se otključati potencijal mobilnosti u području strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, čime se može doprinijeti uspjehu budućeg programa Erasmus+;

13. poziva Komisiju da uključi pokazatelj u pogledu nedostataka vještina u pregled socijalnih pokazatelja u skladu s ciljevima i provedbom europskog stupa socijalnih prava, što bi nacionalnim donositeljima politika u području strukovnog obrazovanja i osposobljavanja moglo biti od koristi u utvrđivanju područja u kojima je potrebno više napora i u boljoj koordinaciji na razini EU-a, uz praćenje razvoja i napredovanja nedostataka vještina i poticanje uzlazne konvergencije između država članica;

14. naglašava da dobro usmjerene kampanje za podizanje razine osviještenosti i upotreba komunikacijskih kanala prilagođenih mladima, kao što su društvene mreže, mogu imati odlučujuću ulogu u dopiranju do mladih kako bi se povećala vidljivost i atraktivnost strukovnog obrazovanja i osposobljavanja; naglašava ključnu ulogu škola, posebno osnovnih i nižih srednjih škola, u komuniciranju mogućnosti koje nudi strukovno obrazovanje i osposobljavanje, u povećavanju njegove atraktivnosti i u ulaganju većih napora kako bi se mlade učenike usmjerilo na taj profesionalni put;

15. poziva države članice i Komisiju da u suradnji s dionicima osmisle internetsku platformu EU-a za strukovno obrazovanje i osposobljavanje, što su zatražili brojni pružatelji strukovnog obrazovanja i osposobljavanja te donositelji politika u nedavnoj anketi provedenoj u EU-u ([18]), koju bi što prije trebalo promovirati; podržava ideju da bi se putem te platforme mogle nuditi mogućnosti za umrežavanje i razmjenu dobrih praksi te pružati digitalna rješenja, uključujući rješenja za učenje temeljeno na radu, kao i sav dostupan materijal za učenje putem interneta u sigurnom višejezičnom okruženju s jamstvom kvalitete; ističe da platforma za strukovno obrazovanje i osposobljavanje može biti veza između platformi centara strukovne izvrsnosti na razini EU-a; predlaže da bi tu platformu trebalo povezati s internetskim portalom EU-a posvećenim strukovnom obrazovanju i osposobljavanju, koji bi bio otvoren za doprinose dionika, kako bi se povećala vidljivost aktivnosti i usluga koje centri strukovne izvrsnosti pružaju svojim ekosustavima, kako bi se predstavilo mnoštvo mogućnosti koje strukovno obrazovanje i osposobljavanje nudi polaznicima na nacionalnoj razini i razini EU-a te kako bi se pojačala komunikacijska nastojanja i povećala atraktivnost strukovnog obrazovanja i osposobljavanja;

16. poziva Komisiju da istraži ideju o internetskom portalu za zapošljavanje EU-a koji bi bio posvećen posebno mogućnostima za pripravništvo i naukovanje u cijelom EU-u i na kojem bi se sve postojeće slične inicijative u EU-u objedinile na vidljiviji i sveobuhvatniji način koji bi bio bolje prilagođen korisnicima; smatra da taj instrument može postati središnja točka za mlade Europljane, obrazovne ustanove i poduzeća u cijelom EU-u ako ga se predstavi na odgovarajući način odgovarajućim kanalima; mišljenja je da bi se taj portal moglo povezati sa strukovnim obrazovanjem i osposobljavanjem te da bi se njime moglo doprinijeti usmjeravanju mladih talenata tamo gdje su najveće potrebe na tržištu rada, povećanju mobilnosti u EU-u, borbi protiv nezaposlenosti mladih i prevladavanju trenutačnih i budućih nedostataka vještina; smatra da bi se tu inicijativu moglo podržati u okviru programa Garancija za mlade i Erasmus+ kako bi se pojačao učinak tih programa te da bi se njome mogle nadopunjavati druge inicijative EU-a kao što su Europski portal za mobilnost zapošljavanja (EURES), Europass i budući portal EU-a za strukovno obrazovanje i osposobljavanje i da bi ona mogla biti s njima povezana;

17. poziva države članice i Komisiju da analiziraju zahtjeve koje su iznijeli dionici u području strukovnog obrazovanja i osposobljavanja u nedavnoj anketi koju je Komisija provela u EU-u između ožujka i svibnja 2020. o izazovima i o utjecaju pandemije bolesti COVID-19 na strukovno obrazovanje i osposobljavanje te da pruži potporu i rješenja za te zahtjeve; osim izrade zajedničke platforme EU-a za strukovno obrazovanje i osposobljavanje, posebno podržava razvoj sustava za simulaciju utemeljenih na virtualnoj stvarnosti i drugih digitalnih alata za strukovno obrazovanje i osposobljavanje uz pomoć istraživačkih projekata i faza ispitivanja, izradu otvorenih internetskih strukovnih tečajeva, virtualne europske projekte kao što je Erasmus virtual, EU-ov kanal na YouTubeu posvećen strukovnom obrazovanju i osposobljavanju za široku javnost, europske tjedne osposobljavanja, kao i veću fleksibilnost fonda ESF i budućeg fonda ESF+ kako bi se u okviru njih mogla financirati obrazovna tehnologija, osposobljavanje nastavnika i voditelja osposobljavanja te provedba e-učenja;

([18]) Anketa koju je Komisija provela za Europski tjedan vještina stečenih u strukovnom obrazovanju 2020., održan 9. – 13. studenoga 2020.

18. naglašava da su poremećaji u pružanju strukovnog obrazovanja i osposobljavanja koje je uzrokovala pandemija bolesti COVID-19 znatno utjecali na učenike koji polaze strukovno obrazovanje i osposobljavanje u obrazovnom i društvenom smislu, posebno na učenike u nepovoljnom položaju, te da ti poremećaji predstavljaju teške izazove učenicima koji najbolje rade uz izravno usmjeravanje i u prisutnosti nastavnika; naglašava da na to ne bi trebalo gledati samo kao na problem, već da to također pruža jedinstvenu mogućnost za modernizaciju sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja kroz tehnološke inovacije u područjima poput virtualne stvarnosti, umjetne inteligencije, industrije 4.0 i interneta stvari, kao i kroz povećanu upotrebu učenja putem interneta i učenja na daljinu, hibridnih naukovanja i alternativnog ocjenjivanja; naglašava da bi se takvim reformama u konačnici moglo doprinijeti jačanju sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, bržem reagiranju i većoj otpornosti nego prije krize uzrokovane bolešću COVID-19 te da bi se učenike i radnike moglo opremiti za vještine i poslove budućnosti; istovremeno napominje da su napredne digitalne vještine za nastavnike, voditelje osposobljavanja i učenike ključan preduvjet za visokokvalitetno učenje putem interneta;

19. ističe da je potrebno hitno donijeti sve potrebne mjere za smanjenje broja učenika koji prekidaju strukovno obrazovanje i osposobljavanje, za jačanje uključivosti i kvalitete strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, za osiguravanje jednakog pristupa kvalitetnim naukovanjima za sve mlade i odrasle polaznike te za osiguravanje jednakog pristupa i prava na osposobljavanje zaposlenika za sve radnike u svim poduzećima svih veličina u svim sektorima, uz poseban naglasak na MSP-ovima;

20. pozdravlja ideju o razvoju mogućnosti za virtualnu mobilnost kako bi se prevladala ograničenja uzrokovana pandemijom bolesti COVID-19 te potiče države članice i pružatelje strukovnog obrazovanja i osposobljavanja da olakšaju mogućnosti za učenje koje se ne temelje na lokaciji, među ostalim u budućnosti, kako bi se učenicima iz udaljenih i ruralnih područja ili iz inozemstva omogućio pristup tečajevima u cijelom EU-u bez ograničenja u pogledu lokacije, kad je to izvedivo;

21. podsjeća da se sudjelovanjem svih relevantnih dionika u oblikovanju i provedbi politika strukovnog obrazovanja i osposobljavanja pomaže osigurati da strukovno obrazovanje i osposobljavanje odgovara na potrebe za vještinama na tržištu rada i doprinosi boljoj provedbi politika; stoga poziva države članice na blisku suradnju sa svim mjerodavnim dionicima kao što su socijalni partneri, poduzeća, uključujući MMSP-ove, poduzeća socijalne ekonomije, poput zadruga i neprofitnih organizacija, pružatelji strukovnog obrazovanja i osposobljavanja i njihova udruženja, učenici koji pohađaju strukovno obrazovanje i osposobljavanje i njihova udruženja, istraživački centri, organizacije civilnog društva, javne i privatne službe za zapošljavanje, savjetnici za profesionalno usmjeravanje te lokalne i regionalne vlasti s ciljem koordinacije na razini EU-a kako bi se ostvarila bolja međusobna povezanost različitih sustava i razmjena najboljih praksi; poziva na uspostavu lokalnih ekosustava, uključujući navedene dionike, s ciljem jačanja kvalitete, kvantitete, uključivosti i ugleda strukovnog obrazovanja i osposobljavanja kao pozitivnog izbora; ističe da je među potencijalnim podnositeljima prijava potrebno aktivno promicati mogućnosti zapošljavanja povezane sa strukovnim obrazovanjem i osposobljavanjem te da je potrebno učenike usmjeravati prema sektorima u kojima nedostaje zaposlenika s kvalifikacijama u području strukovnog obrazovanja i osposobljavanja; naglašava da je neophodna snažna veza između strukovnog obrazovanja i osposobljavanja te svijeta rada; naglašava da bi se ponuđenim osposobljavanjem trebalo odgovarati na lokalne izazove i udovoljavati lokalnim potrebama;

22. smatra da se snažni obrazovni temelj kojim se učenicima pruža široko znanje i osnovne vještine u području pismenosti, matematičkih vještina i komunikacije, digitalne vještine i meke vještine, kao što su kritičko razmišljanje, rješavanje problema i emocionalna inteligencija, služi kao osnova za daljnje učenje i osposobljavanje na radnom mjestu te je ključan za budućnost mladih kao radnika i kao pojedinaca jer im omogućuje da se prilagode promjenama u zahtjevima tijekom cijelog svog radnog vijeka;

23. naglašava da je potrebna transparentna zajednička definicija mikrokvalifikacija; smatra da mikrokvalifikacije mogu isključivo biti dopuna potpunim kvalifikacijama te da za njih mora postojati jamstvo kvalitete i akreditacija te da se moraju temeljiti na standardiziranom načinu provedbe, postupku ocjenjivanja i trajanju; naglašava iznimnu važnost dobro definiranih zahtjeva u pogledu kvalitete za pružatelje mikrokvalifikacija;

24. podsjeća na temeljnu važnost obrazovanja koja nadilazi okvire njegove uloge u vezi s tržištem rada; poziva države članice da stave veći naglasak na ulogu obrazovanja koja nadilazi okvire potreba tržišta rada, uzimajući u obzir razvoj znanja i vještina koje pružaju potporu u osobnom razvoju, dobrobiti i aktivnom građanstvu;

25. poziva države članice da uz sudjelovanje socijalnih partnera osmisle kvalitetne i uključive sustave strukovnog obrazovanja i osposobljavanja te politike za obrazovanje odraslih s ciljem unapređivanja vještina i kompetencija niskokvalificiranih odraslih osoba, kako radnika tako i nezaposlenih osoba, kojima je potrebna hitna potpora kako bi dobile pristup kvalitetnim radnim mjestima;

26. podržava uspostavu i promicanje struktura koje će predstavljati polaznike strukovnog obrazovanja i osposobljavanja na svim razinama kako bi oni mogli sudjelovati u upravljanju programima strukovnog obrazovanja i osposobljavanja i tako doprinijeti unapređenju njihove kvalitete;

27. podržava predloženu promidžbu centara strukovne izvrsnosti kako bi se okupio širok raspon dionika u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju te lokalnih partnera; ističe da ti centri mogu biti pokretači inovacija, kvalitete i uključivosti i da mogu olakšati razmjenu dobrih praksi, poticati uzajamno učenje i pomoći u poboljšanju kvalitete i pružanja strukovnog obrazovanja i osposobljavanja diljem EU-a; poziva države članice da osiguraju solidna ulaganja u razvoj tih centara i svih ustanova strukovnog obrazovanja i osposobljavanja te podsjeća da potpora centrima strukovne izvrsnosti u okviru programa Erasmus+ zahtijeva ambiciozan proračun programa; poziva države članice da poduzmu daljnje mjere za okupljanje i uključivanje mjerodavnih dionika kako bi doprinijele povećanju relevantnosti i kvalitete obrazovanja u tim centrima i boljem usklađivanju ponude i potražnje vještina, kao i pružanju potpore poslodavcima u pronalaženju rješenja za instrumente strukovnog osposobljavanja; poziva države članice da centre strukovne izvrsnosti učine pokretačkom snagom za razvoj zajedničkih europskih kvalifikacija, kurikuluma i diploma u području strukovnog obrazovanja i osposobljavanja; nadalje poziva države članice na promicanje strategija regionalne suradnje kako bi se osmislili prekogranični programi koji za cilj imaju olakšati mobilnost polaznika i radnika te unaprijediti teritorijalnu i regionalnu suradnju, među ostalim putem europskog kvalifikacijskog okvira;

28. duboko je uvjeren da bi svi učenici trebali imati pristup uravnoteženom, strogom i kognitivno zahtjevnom kurikulumu utemeljenom na znanju jer je to najbolja moguća priprema za strukovne i akademske studije kojom bi se zajamčilo da su mladi koji su se odlučili za program strukovnog obrazovanja i osposobljavanja tu odluku donijeli jer je to bio njihov izbor ili poziv, a ne zbog slabijeg uspjeha ili nemogućnosti polaženja drugih akademskih opcija; naglašava da bi u sve obrazovne kurikulume trebalo integrirati digitalne i zelene vještine te da bi ih trebalo prepoznati kao osnovne vještine za sve polaznike; podsjeća na Cedefopovu tvrdnju da je prilagodba kurikuluma i uključivanje ekološke osviještenosti, uz razumijevanje održivog razvoja i poslovne učinkovitosti, bolja od osmišljavanja potpuno novih programa osposobljavanja;

29. poziva države članice da osiguraju odgovarajuće financiranje politika strukovnog obrazovanja i osposobljavanja na nacionalnoj razini i razini EU-a kako bi se zajamčila ulaganja koja su potrebna kako bi sustavi strukovnog obrazovanja i osposobljavanja postali moderniji, otporniji, privlačniji i uključiviji; ističe potrebu za povećanim financiranjem mobilnosti učenika i nastavnika u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju, među ostalim u okviru programa Erasmus+; poziva države članice da razviju poticaje kojima će se MSP-ovima pomoći u poticanju polaznika strukovnog obrazovanja i osposobljavanja na sudjelovanje u europskoj mobilnosti; naglašava potrebu za povećanim financiranjem centara za osposobljavanje kako bi se financirali posebni timovi čiji bi zadatak bila praktična organizacija mobilnosti; poziva Komisiju da organizira kampanju usmjerenu na MSP-ove na razini cijelog EU-a kojom bi se naglasile prednosti odlazne i dolazne strukovne mobilnosti za njihovo blagostanje;

30. naglašava potrebu za razvojem više programa kao što su eTwinning i elektronička platforma za obrazovanje odraslih u Europi (EPALE), koji služe promicanju umrežavanja i suradnje među školama; podsjeća da ti projekti mogu pomoći u provedbi osnovnih kurikuluma i doprinijeti poticanju učenika koji nevoljko prihvaćaju učenje na daljinu na sudjelovanje;

31. poziva države članice da posebnu pozornost posvete kontinuiranom osposobljavanju i profesionalnom razvoju nastavnika i voditelja osposobljavanja u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju kako bi im se omogućilo ispunjenje njihovih sve multifunkcionalnijih uloga kao pokretača kvalitete i inovacija u obrazovanju; podsjeća da je važno da nastavnici strukovnog obrazovanja i osposobljavanja posjeduju visokokvalitetne digitalne vještine i pravu tehnološku opremu kako bi mogli u potpunosti prihvatiti sve mogućnosti koje pruža digitalno obrazovanje i kako bi mogli pomoći učenicima u stjecanju vještina potrebnih za digitalnu tranziciju; ističe da predstavnici podružnica i poduzeća koja surađuju u okviru strukovnog obrazovanja i osposobljavanja moraju imati pedagoške kompetencije; poziva države članice i Komisiju na bolji razvoj mogućnosti da nastavnici strukovnog obrazovanja i osposobljavanja za čitavog trajanja svojih karijera također provode istraživanja, jer bi im se time mogla omogućiti razmjena i poticanje najboljih praksi i moglo bi se doprinijeti ostvarenju punog potencijala europskog istraživačkog prostora;

32. poziva države članice na promicanje dvojnog modela strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, kojim bi se mladima mogao znatno olakšati ulazak na tržište rada, posebno u usporedbi s općim obrazovanjem, budući da se osposobljavanjem kojim se strukturirano učenje na radnom mjestu kombinira s teorijom stječu certificirane vještine koje su relevantne poslodavcima i mogu se prenijeti na tržište rada; u tom kontekstu naglašava potencijal digitalnih rješenja koja mogu dati pozitivan doprinos učinkovitom dvojnom sustavu;

33. potiče države članice da pri osmišljavanju strukovnog obrazovanja i osposobljavanja bolje iskoriste razvoj sektora zelenih poslova kako bi ustanovile visokokvalificirana naukovanja kojima će se mladima pružiti specijalizirano znanje i osposobljavanje i kojima će se doprinijeti rješavanju problema visokih razina nezaposlenosti mladih;

34. potiče države članice te regionalne i lokalne vlasti da uvrste održivi razvoj i ekološke kompetencije i vještine u sustave osposobljavanja i obrazovne sustave, posebno jačanjem sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja i poticanjem istraživačkih centara da razvijaju tehnologije, projekte i patente za zelene proizvode u suradnji s novim zelenim poduzećima; potiče razmjenu ideja među istraživačkim centrima, mrežama poduzeća i stručnjacima; podsjeća na važnost vještina u području znanosti, tehnologije, inženjerstva i matematike (tzv. vještine STEM) te na potrebu da se zajamči da više žena studira predmete povezane s tim područjima;

35. poziva države članice da poboljšaju sustave za predviđanje vještina kako bi se bolje utvrdile nove promjene i potrebe za vještinama, kako bi sustavi strukovnog obrazovanja i osposobljavanja bili bolje informirani o tome gdje su potrebna ulaganja u vještine i kako bi bolje reagirali na promjenjive potrebe tržišta rada, te kako bi se osiguralo da obrazovanje, osposobljavanje i cjeloživotno učenje budu pravo za sve; naglašava da će strukovno obrazovanje i osposobljavanje biti učinkovitije ako se bude temeljilo na solidnom predviđanju vještina kojim će se omogućiti predviđanje i utvrđivanje nedostataka vještina te prilagodba strukovnih programa i programa cjeloživotnog učenja tržištu rada okrenutom budućnosti; smatra da bi programe strukovnog obrazovanja i osposobljavanja trebalo učiniti fleksibilnijima i prilagodljivijima kako bi bili sukladni s promjenama na tržištu rada i otporni na njih te kako bi se omogućila inteligentna i ciljana orijentacija polaznika strukovnog obrazovanja i osposobljavanja u početnom osposobljavanju te u usavršavanju i prekvalifikaciji odraslih polaznika s ciljem smanjenja neusklađenosti i zastarijevanja vještina;

36. poziva na uspostavu politika plaćenih dopusta za stručno osposobljavanje u skladu s Konvencijom Međunarodne organizacije rada (ILO) o plaćenom dopustu za stručno osposobljavanje, kojom se radnicima omogućuje pohađanje programa osposobljavanja za radnog vremena i bez osobnog troška s ciljem promicanja cjeloživotnog učenja;

37. poziva države članice te regionalne i lokalne vlasti da zajedno sa socijalnim partnerima i pružateljima osposobljavanja donesu i provedu strategije za razvoj i predviđanje vještina s ciljem poboljšanja općih i sektorskih vještina te vještina karakterističnih za pojedinačna zanimanja; napominje da bi tim strategijama trebalo obuhvatiti detaljnu ocjenu vrste i razine radnih mjesta koja je potrebno otvoriti te potrebnih vještina i znanja, što bi dovelo do predviđanja i utvrđivanja nedostataka vještina i ciljanih programa za strukovno i cjeloživotno osposobljavanje s naglaskom na usklađivanju vještina i radnih mjesta kako bi se povećala zaposlenost;

38. pozdravlja preporuku da bi pružatelji strukovnog obrazovanja i osposobljavanja trebali dobiti odgovarajući stupanj autonomije, fleksibilnosti, potpore i financiranja; podsjeća da je financijska i strateška neovisnost pružatelja strukovnog obrazovanja i osposobljavanja važna za brzu prilagodbu promjenama u zahtjevima za vještinama te mogućnostima i izazovima koje donosi digitalna i zelena tranzicija; poziva države članice da pojačaju nastojanja da se uspostave kvalificirani programi osposobljavanja u sektorima u kojima nedostaje odgovarajuće radne snage, poput sektora zdravstva i skrbi, poljoprivrede, građevinarstva, sektora zaštite okoliša i kružnog gospodarstva;

39. poziva države članice da stave veći naglasak na veću uključivost i pristupačnost sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja svima tijekom cijelog njihovog radnog vijeka, među ostalim za ranjive skupine kao što su osobe s invaliditetom, osobe koje nisu zaposlene, ne obrazuju se i ne osposobljavaju, stariji radnici, dugotrajno nezaposlene osobe, odrasle osobe s niskom razinom kvalifikacija i niskom razinom vještina, radnici koji su proglašeni viškom, manjine i etničke skupine, osobe migrantskog podrijetla, izbjeglice te osobe koje zbog svoje geografske lokacije imaju manje mogućnosti; poziva na konkretne mjere kojima će se osigurati da osobe iz socijalno i ekonomski prikraćenih sredina, koje se često nalaze u začaranom krugu siromaštva, imaju pristup strukovnom obrazovanju i osposobljavanju u skladu s europskim stupom socijalnih prava; potiče države članice koje se suočavaju s demografskim padom da se pobrinu da mladi imaju korist od programa strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, posebno kao puta do kvalitetnog zaposlenja; ističe da se preventivnim mjerama kao što su ocjena vještina te savjetovanje o odabiru karijere i profesionalnoj orijentaciji može dugoročno smanjiti broj osoba koje nisu zaposlene, ne obrazuju se i ne osposobljavaju te se može pristupiti rješavanju potreba poduzeća i sektora koji se suočavaju s nedostacima vještina;

40. pozdravlja prijedlog da bi sustavi strukovnog obrazovanja i osposobljavanja trebali imati jednako važnu ulogu za odrasle osobe koje trebaju kontinuirano usavršavanje i prekvalifikaciju; poziva Komisiju da usvoji holistički pristup strukovnom obrazovanju i osposobljavanju te obrazovanju odraslih koji će obuhvaćati formalno, neformalno i informalno učenje; poziva države članice da strukovno obrazovanje i osposobljavanje učine privlačnijim i pristupačnijim za odrasle polaznike te da uspostave jače veze i bliskiju suradnju između strukovnog obrazovanja i osposobljavanja za odrasle osobe s jedne i neformalnog učenja za odrasle s druge strane s ciljem promicanja ključnih kompetencija, uključujući dobre osnovne vještine, digitalne vještine te transverzalne, zelene i druge životne vještine koje osiguravaju snažne temelje za otpornost, cjeloživotnu zapošljivost, socijalnu uključenost, aktivno građanstvo i osobni razvoj; naglašava da nastojanja da se unaprijedi imidž i uključivost programa strukovnog obrazovanja i osposobljavanja moraju pratiti nastojanja da se pojača njihova obrazovna vrijednost te da se poveća kvaliteta i poštivanje socijalnih i radničkih prava naučnika;

41. ističe da je važno doprijeti do stanovnika ruralnih i udaljenih područja i da je važno da strukovno obrazovanje i osposobljavanje bude pristupačno i namijenjeno osobama zaposlenim u poljoprivredi, ribarstvu, šumarstvu i drugim poslovima u tim regijama, kao i da je važno tim osobama pružiti sve potrebne vještine, uključujući zelene i digitalne vještine, kako bi bolje iskoristile sadašnje i buduće mogućnosti koje pruža zeleno i plavo gospodarstvo, te kako bi se tim osobama omogućilo da daju važan doprinos očuvanju okoliša;

42. ističe da bi učenje temeljeno na radu te promicanje i provedba dvojnog sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja trebali biti prioriteti novog programa Erasmus;

43. poziva države članice da u skladu sa Strategijom EU-a za rodnu ravnopravnost nastave rješavati probleme rodne pristranosti i odluka utemeljenih na rodnim stereotipima na način da osiguraju i potiču jednako sudjelovanje žena u strukovnom osposobljavanju za tradicionalno „muška” zanimanja, kao i sudjelovanje muškaraca u „ženskim” zanimanjima; poziva na jačanje rodne dimenzije u nastojanjima da se moderniziraju sustavi strukovnog obrazovanja i osposobljavanja te na veću dostupnost učenja na radnom mjestu i izvan njega zaposlenicama i ženama koje skrbe o obitelji, među ostalim u sektorima u kojima su žene podzastupljene, posebno u digitalnom, STEM i zelenom sektoru, s ciljem borbe protiv rodne segregacije u obrazovanju i zapošljavanju te borbe protiv rodnih stereotipa;

44. poziva Komisiju i države članice da pri tranziciji na zeleno gospodarstvo uzmu u obzir potrebe žena i djevojčica za boljim mogućnostima cjeloživotnog učenja, posebno u područjima koja imaju znatan potencijal za otvaranje znatnog broja novih zelenih radnih mjesta, kao što su znanost, istraživanje, inženjerstvo, digitalna tehnologija i nove tehnologije, s ciljem jačanja položaja žena u društvu, eliminacije rodnih stereotipa i otvaranja radnih mjesta koja u potpunosti odgovaraju posebnim potrebama i vještinama žena;

45. poziva države članice na promicanje sudjelovanja u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju kampanjama kojima se naglašavaju prednosti za pojedinca i za poslodavca te poticajima, uključujući dugotrajne poticaje, kojima će se poslodavcima pokriti dio troškova naukovanja; prepoznaje značaj inicijativa poput natjecanja WorldSkills, kojima se ostvaruje ključan utjecaj u pogledu pozitivnog imidža strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, promicanja novih radnih mjesta i novih vještina, privlačenja mladih da se odluče za karijere u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju, prilagodbe sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja suvremenom gospodarstvu te jačanja suradnje između obrazovanja, poslodavaca i tržišta rada;

46. pozdravlja cilj europskog prostora obrazovanja da se razvije istinski europski prostor za učenje u kojem granice ni na koji način ne otežavaju visokokvalitetno i uključivo obrazovanje i osposobljavanje; smatra da bi se preporukom trebao ostvariti taj cilj;

47. pozdravlja prijedlog da se poveća fleksibilnost programa strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, da se iskoriste mikrokvalifikacije i da se poveća međudjelovanje s drugim obrazovnim sektorima, budući da se tom većom fleksibilnošću omogućuje prilagodba programa strukovnog obrazovanja i osposobljavanja individualnim potrebama, uz poštivanje potpunih kvalifikacija; napominje da se tom inicijativom također omogućuju prijenosi priznavanja te prikupljanje ishoda učenja; u tom pogledu pozdravlja ideju europskih osnovnih strukovnih profila i integracije s platformom Europass, među ostalim s budućim osobnim obrazovnim računima, čime bi se trebalo olakšati priznavanje kvalifikacija i mobilnost; ističe da se kurikulumovima mora postaviti osnova koja će omogućiti osobama prijelaz između akademskog i strukovnog obrazovanja, što uključuje i prijenos stečenih kompetencija; naglašava da se strukturom kvalifikacija mora omogućivati usporedivost; ističe da se kurikulumovima također mora osigurati buduća zapošljivost pojedinca predviđanjem potreba za vještinama u srednjoročnom do dugoročnom razdoblju; poziva države članice na poticanje daljnje modularizacije strukovnog obrazovanja i osposobljavanja kako bi se uspostavilo više poveznica između sustava obrazovanja i osposobljavanja; naglašava važnost Europskog kreditnog sustava u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju (ECVET), kojim se omogućilo bolje priznavanje ishoda učenja postignutih tijekom razdoblja mobilnosti; poziva države članice da razmotre razvoj ECTS sustava kreditnih bodova za strukovno obrazovanje i osposobljavanje; poziva države članice da

osiguraju mogućnost postizanja viših razina vještina programima strukovnog obrazovanja i osposobljavanja;

48. pozdravlja okvirne odredbe Europskog referentnog okvira za osiguravanje kvalitete u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju (EQAVET) te poziva na ocjenu njihove provedbe; pozdravlja uključivanje okvira EQAVET i elemenata kojima se rješavaju nedostaci u njegovoj provedbi u preporuku, posebno u odnosu na standarde kvalitete, kao i uključivanje ključnih načela sustava ECVET za potporu fleksibilnosti i mobilnosti, razvijenih u okviru drugih instrumenata kao što je Erasmus+;

49. pozdravlja sve moguće sinergije i veću ulogu strukovnog obrazovanja i osposobljavanja u Garanciji za mlade s obzirom na djelotvornost tog programa u olakšavanju prijelaza na tržište rada za mlade kojima prijeti nezaposlenost i socijalna isključenost;

50. poziva države članice da ojačaju učenje jezika u okviru sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, budući da je nedostatak sposobnosti u tom području velika prepreka mobilnosti, dok dobro poznavanje nekoliko jezika ima dodatnu vrijednost na tržištima rada;

51. naglašava da svako poboljšanje pružanja strukovnog obrazovanja i osposobljavanja mora biti popraćeno poboljšanjima u pogledu pristupa informacijama, savjetima i uslugama usmjeravanja u pristupačnom formatu za sve odrasle polaznike i učenike od rane dobi;

52. naglašava da su naukovanja ključan dio programa strukovnog obrazovanja i osposobljavanja; potiče države članice da ulože daljnje napore kako bi osigurale visokokvalitetna, raznolika i prilagođena naukovanja, uključujući pravednu naknadu, usklađena s načelima europskog stupa socijalnih prava, posebno pravom na pravedno i jednako postupanje u pogledu radnih uvjeta, uključujući osiguravanje radnog okruženja prilagođenog potrebama osoba s invaliditetom te pristup socijalnoj zaštiti i osposobljavanju; u tom pogledu poziva Komisiju da provede preispitivanje europskog okvira za kvalitetna i učinkovita naukovanja; poziva države članice da ublaže nacionalne administrativne preduvjete za strane učenike koji pohađaju strukovno obrazovanje i osposobljavanje kako bi potaknule mobilnost u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju; potiče Komisiju i države članice da porade na izradi europskog statuta za naukovanja;

53. naglašava da je važno osigurati usklađenost ciljeva preporuke s trenutačnim političkim i zakonodavnim okvirom u kontekstu Plana oporavka za Europu, posebno u pogledu ulaganja u vještine, obrazovanje i osposobljavanje u okviru instrumenta za oporavak i otpornost te inicijative REACT-EU, kao i programa vještina za Europu, akcijskog plana za digitalno obrazovanje, europskog prostora obrazovanja, programa Erasmus+ i Garancije za mlade;

54. naglašava da je potrebno unaprijediti praćenje osoba sa završenim strukovnim obrazovanjem i osposobljavanjem, budući da je bolje razumijevanje njihove uspješnosti na tržištu rada jedan od ključnih načina za ocjenjivanje i unapređenje kvalitete strukovnog obrazovanja i osposobljavanja i njegove relevantnosti na tržištu rada, zajedno s predviđanjem ponude i potražnje vještina;

55. poziva Komisiju i države članice da povećaju sredstva izdvojena za digitalizaciju programa strukovnog obrazovanja i osposobljavanja te za praćenje osoba koje su ih završile;

56. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću i Komisiji.